

Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen
Transportbyrån, I2

Beslutande
Infrastrukturminister
Christian Wikström

Föredragande
Upphandlare
Per-Erik G. Cederkvist

Justerat
Omedelbart

Nr 28

Upphandling av tätortstrafiken i Mariehamn-Jomala-Järsö
2024 - 2034
ÅLR 2021/9414

Beslut

Beslöts med stöd av 125 § i lag om offentlig upphandling och koncession (FFS 1397/2016) avbryta upphandlingen av tätortstrafiken i Mariehamn-Jomala-Järsö 2024 - 2034 med diarienummer ÅLR 2021/9414.

Anledningen till att upphandlingen avbryts, är att de oklarheter som finns i upphandlingsmaterialet ger tolkningsutrymme och att det inte kan säkerställas att upphandlingen kan genomföras lagenligt, samt att potentiella anbudsgivare får en likvärdig möjlighet att delta och lämna in anbud. En annons kommer att publiceras om avbrytandet.

En ny upphandling och konkurrensutsättning kommer att göras i ett senare skede.

Ansökan om ändring i beslut och besvär kan lämnas enligt bifogad rättelse- och besvärsguidans, bilaga I222E26.

Motivering

Enligt 125 § 1 mom. i upphandlingslagen kan en upphandling endast avbrytas av en faktisk och grundad anledning. Vad som utgör en faktisk och grundad anledning specificeras inte i 125 §. I förarbetena till lagrummet framgår att vid avbrytande av en upphandling ska de upphandlingsrättsliga principerna iaktas och att ett avbrytande inte får göras i syfte att kringgå den upphandlingsrättsliga lagstiftningen. Man konstaterar även i förarbetet att man i rättspraxis har "...intagit en relativt tolerant attityd till avbrytande av upphandlingsförfarandet och den nya bestämmelsen avser inte att göra den rådande tolkningspraxisen snävare." (RP 182/2010 rd, s 24).

I upphandlingsmaterialet återfinns vissa krav som anges både som minimikrav och som förhandlingsbara krav. I bilaga 7 (kravspecifikation) krav nr 3, 7, 11, 15 och 19 anges att "Skolskjutsförordningen ska uppfyllas" som ett förhandlingsbart krav. I bilaga 9 (avtalsutkast) under punkten 3.5 anges att entreprenören ska leva upp till skolskjutsförordningen. Kravet på att den tillhandahållna tjänsten ska leva upp till skolskjutsförordningen har således angetts som både ett minimikrav och ett förhandlingsbart krav, vilket är motstridigt.

I 71 § 1 mom. i upphandlingslagen anges att beskrivningarna av föremålet för upphandlingen ska göra det möjligt för anbudsgivarna att delta i anbudsförfarandet på lika villkor. När kraven är motstridiga, blir det inte möjligt för anbudsgivarna att delta i upphandlingen på lika villkor.

I 79 § i upphandlingslagen anges att den upphandlande enheten ska kontrollera att anbudet överensstämmer med de krav, villkor och kriterier som ställs i upphandlingsannonsen och i upphandlingsdokumenten. Det är inte möjligt för den upphandlande enheten att göra en sådan kontroll när kraven är motstridiga.

På s 192 i budgetförslag för Ålands landskapsregering 2021 (förslaget antogs 22.10.2020) anges följande:

"En fullmakt om 9.700.000 euro begärs för upphandling av en totalentreprenad på 10 år för kollektivtrafiken i tätorten Mariehamn-Jomala med nya eldrivna fordon i enlighet med trafikförsörjningsprogrammet och med driftsstart år 2022. Den förväntade driftskostnaden är uppskattad till 870.000 euro per år, vilket skulle leda till en totalkostnad för entreprenaden om 8.700.000 euro. Till detta kommer avräkning av biljettintäkter. "

I denna fullmakt nämns inte Järsö, som ligger i Lemlands kommun. I anbudsbegäran framgår att upphandlingen även ska omfatta trafik till Järsö, trots att Järsö inte nämns i fullmakten. Anbudsbegäran har därför överskridit fullmaktens ordalydelse. Även ett avtalstecknande med driftsstart år 2024 skulle överskrida fullmaktens ordalydelse. Det framgår även av fullmakten att all trafik ska utföras med eldrivna fordon och sålunda kan de eldrivna fordonen i upphandlingen inte utgöra ett förhandlingsbart krav.

Bakgrund

Ålands lagting har i sin budget 2021 godkänt en fullmakt åt Ålands landskapsregering att upphandla kollektivtrafik i tätorten Mariehamn-Jomala som påbörjades med ett så kallat förhandlat förfarande.

Vid ett antal interna upphandlingsrelaterade möten hos Ålands landskapsregering under april-maj 2022 har motstridigheter konstaterats i upphandlingsmaterialet. De principer som styr upphandlingsförfarandet löper därför stor risk att åsidosättas varmed upphandlingen behöver avbrytas.

Besväransvisning och anvisning för upphandlingsrättelse för upphandlingar över EU:s tröskelvärden

Enligt landskapets upphandlingslagstiftning¹ kan ändring sökas i ett beslut eller något annat avgörande i ett upphandlingsförfarande som gäller offentlig upphandling genom ett yrkande på att den upphandlande enheten rättar beslutet eller avgörandet (nedan *upphandlingsrättelse*). Ärendet kan också föras till marknadsdomstolen genom besvär.

Upphandlingsrättelse kan yrkas eller besvär anföras av den som ärendet gäller (nedan *part*). En part är den vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet.

I Anvisning för upphandlingsrättelse

Föremålet för yrkandet på upphandlingsrättelse

Den som är missnöjd med den upphandlande enhetens beslut eller med något annat avgörande i upphandlingsförfarandet kan yrka på upphandlingsrättelse enligt 132–135 § i upphandlingslagen.

Tidsfrist för yrkandet på upphandlingsrättelse

En part ska yrka på upphandlingsrättelse skriftligen inom 14 dagar från att beslutet delgivits. Närmare information om hur tidsfristen beräknas finns under avsnitt III Delgivning.

Innehållet i yrkandet på upphandlingsrättelse

Av ett yrkande på upphandlingsrättelse ska framgå:

- Rättelsesökandes namn och kontaktuppgifter
- Det beslut i vilket rättelse söks
- Redogörelse över yrkandena samt grunderna för yrkandena

Till rättelseyrkandet ska fogas de handlingar som den som framställer yrkandet hänvisar till, om de inte redan finns hos den upphandlande enheten.

Leveransadress

Ett yrkande på upphandlingsrättelse ska lämnas in till den upphandlande enheten.

Den upphandlande enhetens kontaktuppgifter:

¹ Lag om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) och lag om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) blir tillämpliga på Åland genom landskapslag (2017:80) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling.

Ålands landskapsregering
PB 2050, AX-22111 Mariehamn
Självstyrelsegården
Strandgatan 37
e-post: registrator@regeringen.ax

Att en part har lämnat in ett yrkande på upphandlingsrättelse påverkar inte den tidsfrist under vilken en part med stöd av upphandlingslagen har rätt att söka ändring genom besvär hos marknadsdomstolen.

II Anvisning för besvär hos marknadsdomstolen

Anbudsgivare, anbudssökande eller andra som ärendet gäller kan föra ärendet till marknadsdomstolen genom att anföra besvär.

Ett beslut eller annat avgörande av en upphandlande enhet kan inte föras till marknadsdomstolen genom besvär när beslutet eller avgörandet gäller

- 1) enbart beredningen av ett upphandlingsförfarande,
- 2) det att ett upphandlingskontrakt inte delas upp i delar med stöd av 75 §, eller
- 3) det att enbart det lägsta priset eller kostnaderna används som kriterium vid bedömningen av om ett anbud ska anses vara det ekonomiskt mest fördelaktiga enligt 93 § i upphandlingslagen.

Utgör upphandlingen ett avrop/beställning från ett ramavtal får ändring inte sökas genom besvär, om inte marknadsdomstolen beviljar behandlingstillstånd i ärendet enligt 146 § i upphandlingslagen.

Tidsfrist för sökande av ändring

Besvär ska anföras skriftligen inom 14 dagar efter det att parten har fått del av upphandlingsbeslutet med besvärsanvisning. Närmare information om hur tidsfristen beräknas finns under avsnitt III Delgivning.

Undantag från den ordinarie besvärstiden

Besvär ska anföras inom 30 dagar från det att en part fått del av beslutet om den upphandlande enheten med stöd av 130 § 1 eller 3 punkten i upphandlingslagen har ingått ett upphandlingskontrakt eller en koncession på basen av ett ramavtal utan att iaktta väntetiden.

Besvär ska lämnas in senast sex månader efter det att upphandlingsbeslutet har fattats, om anbudssökanden eller anbudsgivaren har fått del av upphandlingsbeslutet med besvärsanvisning och upphandlingsbeslutet eller besvärsanvisningen har varit väsentligt bristfälliga.

Tid för sökande av ändring vid direktupphandling

Besvär ska anföras inom 14 dagar efter det att en annons om direktupphandling har publicerats i Europeiska unionens officiella tidning.

Har den upphandlande enheten publicerat en annons om direktupphandling i efterhand, ska besvär anföras inom 30 dagar från det att annonsen publicerats i Europeiska unionens officiella tidning.

Har den upphandlande enheten varken publicerat en annons om direktupphandling eller en annons om direktupphandling i efterhand, ska besvär anföras inom sex månader från att upphandlingskontraktet ingåtts.

Besvärens innehåll

I besvären ska följande anges:

- Till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas (*yrkandena*),
- Grunderna för yrkandena,
- Vad besvärsrätten grundar sig på om det överklagade beslutet inte avser ändringssökanden själv.
- Ändringssökandes namn och kontaktuppgifter. Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också den personens kontaktuppgifter uppges.

Till besvärsskriften ska följande bilagor fogas:

- Det överklagade beslutet med besvärsanvisning,
- Utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa,
- De handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till landskapsregeringen och
- fullmakt för eventuellt ombud, om ombudet inte är en advokat eller ett offentligt rättsbiträde.

Rättegångsavgift

Hos den som söker ändring genom besvär hos marknadsdomstolen tas det ut en rättegångsavgift i enlighet med lagen om domstolsavgifter (1455/2015).

Förbud mot att söka ändring som grundar sig på en besvärgrund

Enligt 163 § i upphandlingslagen får ändring i ett ärende som hör till marknadsdomstolens behörighet inte sökas med stöd av kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland eller lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Underrättelse om ändringssökandet till den upphandlande enheten

Den som söker ändring i ett upphandlingsärende ska enligt 148 § i upphandlingslagen skriftligt underrätta den upphandlande enheten om att ärendet förs till marknadsdomstolen. Underrättelsen

ska lämnas till den upphandlande enheten senast då besvären över upphandlingen lämnas in till marknadsdomstolen. Underrättelsen ska lämnas in på den adress som den upphandlande enheten har angett under avsnitt I.

Inlämning av besvär

Besvär ska lämnas in till marknadsdomstolen. Besvären kan lämnas in till marknadsdomstolens kansli personligen, genom ombud, med bud, per post eller per telefax eller e-post. Besvär kan också anföras i förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst på adressen

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Marknadsdomstolens adress:

Marknadsdomstolen

Sornäsgatan 1

00580 Helsingfors

tfn 029 56 43300

fax 029 56 43314

markkinaoikeus@oikeus.fi

III Närmare information om hur tidsfristen beräknas

Då tidsfristen för yrkande på upphandlingsrättelse eller sökande av ändring beräknas ska den dag då delgivningen sker inte medräknas. Om den sista dagen av tidsfristen är en helgdag, självständighetsdag, första maj, julafton, midsommarafton eller helgfri lördag fortsätter tidsfristen också följande vardag.

Dagen för delgivningen beräknas på följande sätt:

- *Vanlig elektronisk delgivning* – Om beslutet delgivits som ett elektroniskt meddelande anses mottagaren enligt upphandlingslagen ha fått del av beslutet samma dag som meddelandet sändes, såvida det inte ges en tillförlitlig redogörelse om ett avbrott i datakommunikationsförbindelserna eller någon motsvarande omständighet som lett till att det elektroniska meddelandet har nått mottagaren vid en senare tidpunkt.
- *Bevislig elektronisk delgivning* – Om beslutet har delgivits bevisligen genom ett elektroniskt meddelande anses mottagaren ha fått del av beslutet när det har hämtats från den länk som myndigheten anvisat.
- *Vanlig delgivning* – Om beslutet har postats som vanligt brev anses mottagaren ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas.
- *Bevislig delgivning* – Om beslutet har sänts per post mot mottagningsbevis, framgår datumet för då mottagaren fått del av beslutet av mottagningsbeviset. Om beslutet har överlämnats till mottagaren eller dennes lagliga företrädare eller ombud framgår dagen då mottagaren fått del av beslutet av det skriftliga bevis som upprättats över delgivningen.